

शास्त्रीद्वितीयवर्षम्
षष्ठपत्रम्-सिद्धान्तज्योतिषम्
शैक्षिकनिष्पत्तिः

पाठ्यग्रन्थाः- गोलपरिभाषा, चापीयत्रिकोणमितिः, रेखागणितस्य एकादशद्वादशाध्यायौ च।
उद्देश्यम्- गोलपरिभाषाग्रन्थस्याध्ययनेन छात्राः-

- गोलीयक्षेत्राणां परिभाषा ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- खगोलीयावयवानां ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- आकाशगतध्रुवकदम्बादिबिन्दूनां स्थितिज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- उत्तरदक्षिणगोलायनादिज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- इष्टस्थानीयाक्षांशलम्बांशयोज्जाने समर्था भविष्यन्ति।

उपयोगिता-

- कल्पनाशक्तेः विकासः।
- साक्ष-निरक्षप्रदेशानां, सुमेरुकुमेरुभूगोलीयक्षेत्राणां च ज्ञानम्।
- आकाशीयपिण्डानां , खगोलीयक्षेत्राणाञ्च अध्ययनम्।

चापीयत्रिकोणमितिग्रन्थस्याध्ययनेन छात्राः-

- त्रिकोणमितीयज्या-कोज्यादिकोणानां परिभाषाज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- आकाशीयपिण्डानां चापीयत्रिकोणमित्या आकार-दूरत्व-गत्यादिज्ञाने च समर्था भविष्यन्ति।
- क्रान्तिवृत्तीयमानस्य कालवृत्तीयपरिणामने समर्था भविष्यन्ति।
- त्रिकोणमित्या चापीयत्रिभुजस्य कोणभुजादीनां पारस्परिकसम्बन्धज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- सूर्यचन्द्रग्रहणयोः परिलेखादिक्षेत्रनिर्माणे मापने च समर्था भविष्यन्ति।

उपयोगिता-

- सूर्यचन्द्रग्रहणयोः परिलेखादिक्षेत्रनिर्माणं मापनं च ।
- कल्पनाशक्तेः विकासः।

- आकाशीयपिण्डानां , खगोलीयक्षेत्राणाञ्च अध्ययनम्।
- ग्रहगति-दूरत्व-ग्रहबिम्बपरिमाणादीनां ज्ञानम्।

रेखागणितस्य एकादशद्वादशाध्यायस्याध्ययनेन छात्राः-

- विभिन्नधरातलेषु स्थितरेखानां पारस्परिकसम्बन्धज्ञानम्।
- गोलीयप्रतिज्ञानां निर्माणे समाधाने च सक्षमाः भविष्यन्ति।
- विविधगोलीयक्षेत्राणां ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- ग्रहभ्रमणमार्गनिर्धारणे समर्था भविष्यन्ति।
- क्रान्तिवृत्तनाडीवृत्तादिखगोलीयक्षेत्राणां ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।
- अक्षक्षेत्र-नतांशक्षेत्र-क्रान्तिक्षेत्रादीनां ज्ञाने समर्था भविष्यन्ति।

उपयोगिता-

- कल्पनाशक्तेः विकासः।
- आकाशीयपिण्डानां , खगोलीयक्षेत्राणाञ्च अध्ययनम्।
- गोलीयघनकोणानां ज्ञानम्।